

Чвалун С.В., методист обласного методичного кабінету НМЦ ЦЗ та БЖД Сумської області

МЕТОДИЧНИЙ МАЙДАНЧИК «ПЕДАГОГІКА БЕЗПЕКИ» ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ

Сучасне життя доводить необхідність повсякденного забезпечення безпеки життєдіяльності та вимагає навчання населення безпечного способу життя у складних умовах соціального, техногенного, природного і екологічного неблагополуччя.

Здатність людини захистити себе формується на основі навчання і формування певного типу свідомості, що створює потребу в оволодінні відповідними навичками та засобами захисту, а також мотивацію діяльності, спрямовану на отримання додаткової інформації, визначення відповідного вибору в ситуації, що склалася, й участі в управлінні ризиком на рівні суспільства.

Формування такого типу свідомості базується на системі знань про ризик, і, у свою чергу, являє собою якийсь плацдарм для активних, обдуманих і цілеспрямованих дій. Таким чином, найважливіше завдання у сфері захисту людини полягає в тому, щоб направити розум людей на досягнення мети гармонійного розвитку людини, природи, техносфери і, таким чином, приборкати стихійні процеси.

Освітній простір на сьогодні перенасичений інноваційними педагогічними технологіями, малопродуктивними стратегіями. В таких умовах актуальною проблемою управління процесом навчання є формування і здійснення особистісно-продуктивної політики, результатом якої є самодостатня творча особистість, яка шляхом педагогічного експерименту постійно покращує якість навчального процесу.

Сьогодні одним з головних завдань навчального закладу є передача учням спеціальних знань, формування у них умінь і навичок, необхідних для безпечної життєдіяльності та поведінки у надзвичайних ситуаціях. Цим процесом опікуються викладачі предмету «Основи здоров'я».

На жаль, низький рівень компетентності педагогів, які здійснюють формування досвіду безпечного існування (навчання безпеки життєдіяльності), не дозволяє розвинути в учнів уявлення про цінності життя, не кажучи вже про світоглядні аспекти безпеки.

Викладання цього предмета вимагає від учителя підвищення його професійного рівня. Професійна компетентність лежить в основі підвищення кваліфікації педагогів і доповнюється методичною, соціальною та особистою компетентністю. Підвищення кваліфікації педагогів – це постійний процес оновлення професійних знань, умінь і навичок. У сучасних умовах розвитку освіти – це тенденція переходу від знань до навичок та майстерності, оскільки необхідний обмін знаннями, перенесення їх в життєві, робочі ситуації, їх перетворення, тобто впровадження їх у практику.

В наш час зросла потреба у викладачеві, здатному модернізувати зміст своєї діяльності за допомогою критичного, творчого її осмислення та застосування досягнень науки і передового педагогічного досвіду. Тому необхідно створити всі умови для підвищення професійної майстерності педагога через зміну функцій методичного супроводу діяльності вчителя. Професійний рівень вчителя залежить від його поінформованості. Зазначену функцію інформаційного забезпечення виконують творчі групи вчителів, які узагальнюють і поширюють педагогічний досвід. Діяльність методичної служби не обмежується забезпеченням традиційної освітньої практики. Виникають тимчасові структури, здатні ініціювати ведення експериментальної роботи і забезпечувати науково-методичний супровід інноваційних процесів. Розуміючи ці проблеми, при обласному методичному кабінеті з безпеки життєдіяльності населення з 2006 року працює методичний майданчик «Педагогіка безпеки» для викладачів предмета «Основи безпеки життєдіяльності», а з 2012 року для викладачів «Основи здоров'я» закладів загальної середньої освіти міста. Це форма освіти педагогів, яка носить як інформативний, так і практико-орієнтований характер.

Чому назва методичного майданчика «Педагогіка безпеки»? Педагогіка безпеки – це науковий напрям у педагогіці про закономірності розвитку життєвого досвіду людини у сфері безпеки життєдіяльності.

В роботі методичного майданчика акцент робиться на підвищення інформованості педагогів, надання нового додаткового матеріалу з основ здоров'я, безпеки життєдіяльності, цивільного захисту, який може застосовуватися вчителями у своїй роботі.

Діяльність майданчика є багатоплановою: проведення теоретичних та практичних семінарів, тренінгів, тренінг-маршрутів «Місто безпеки», квестів, практичних занять з рятувальної справи, проведення показових уроків для учнів з безпеки життєдіяльності та правил поведінки у надзвичайних ситуаціях, обговорення сучасних новітніх методик, технологій.

Велика увага приділяється консультуванню вчителів із широкого кола проблем, пов'язаних з основами здоров'я, безпеки життєдіяльності. Ця форма підвищення компетентності педагогічних працівників є найбільш затребуваною та ефективною професійною діяльністю.

Кожного року для педагогів проводиться практичний тренінг із порятунку на воді. Як підсумок цієї роботи – це підготовка учнів до участі в міських змаганнях із порятунку на воді серед учнівської молоді.

В якості лекторів, консультантів, тренерів запрошуються провідні фахівці НМЦ та БЖД області, Інформаційно-методичного центру Управління освіти Сумської міськради, Управління Державної служби України з надзвичайних ситуацій у Сумській області, Управління Служби безпеки України в Сумській області, Сумської обласної рятувально-водолазної служби, Сумського обласного центру екстреної медичної допомоги та медицини катастроф, практичні психологи області.

Специфічною особливістю процесу підвищення кваліфікації педагогічних кадрів є те, що вона передбачає навчання тільки дорослих людей, які мають закінчену фахову освіту, досвід практичної роботи, усвідомлюють власні професійні потреби й тому прагнуть до професійного розвитку як важливої умови подальшої професійної самореалізації.

Вибір форми занять методичного майданчика залежить від кваліфікації педагогів, від їх зацікавленості в освоєнні інноваційних форм роботи, від активності позицій і творчого потенціалу. Тільки розвиваюча система здатна активізувати процеси професійно-особистісного росту і саморозвитку педагогів. І якщо ми хочемо, щоб педагог протягом усього свого життя зберігав творчу активність, вмів ставити нові проблеми і по-новому вирішувати старі, система підвищення професійної компетентності повинна бути спрямована на безперервний розвиток особистості педагога. На цьому шляху вчитель повинен як мінімум, пройти чотири етапи зрілості:

1-ий етап – початківець вчитель повинен утриматися в межах своєї предметної області знань;

2-ий етап – становлення фахівця (педагог використовує безліч форм збагачення досвіду);

3-ій етап – збільшення ступеня професійного ризику і початок апробації власного досвіду;

4-й етап – найскладніший період, коли професіонал у впирається у планку досягнутого. Досягши вершини своєї компетентності й залишаючись на старому багажі, вчитель знову може опинитися на сходінці некомпетентності. Для цього необхідно організувати систему самоосвіти педагога, дати відчутти потребу у науково-дослідній роботі.

В результаті зазначеної діяльності активізувалася робота вчителів із самоосвіти, а це веде до нової якості знань.

Таким чином, зміст діяльності майданчика будується на основі диференційованого підходу і є не тільки формою навчання, підвищення професійної компетентності педагогів, але і дозволяє виявити інноваційні шляхи, форми і методи викладання, а також рівень майстерності педагогів.

Вчителі, які відвідують методичний майданчик, це фахівці, як правило, у віці періоду активної професійної діяльності, тому систему підвищення кваліфікації, набуття нових знань, навичок необхідно розглядати в загальному контексті андрагогіки.

В роботі майданчика застосовуються андрагогічні принципи:

1. Навчання відбувається з опорою на наявний життєвий досвід, практичні вміння і навички. Вказаний принцип дозволяє активно використовувати наявний інформаційний багаж для надбудови нових знань і є основним у розвитку творчих здібностей тих, хто навчається.

2. Ставлення викладача до вчителів (учасників роботи майданчика) побудовано на основі технологій навчання дорослих – психолого-андрагогічної діагностики, форм, методів, процедур оцінювання процесу навчання, корекції

процесу навчання і реалізації процесу самостійного навчання (принцип суб'єктного навчання).

3. Принцип коригування застарілого особистісного досвіду та консервативного підходу, що стоїть на шляху до оволодіння новими знаннями. Зазначене положення носить виховно-просвітницький характер і допомагає людям з усталеними стереотипами, які не бажають йти в ногу з часом, набути мотивації та потреби в навчанні.

4. Спрямованість навчання побудована на критичному ставленні до досвіду колег і власного досвіду професійного розвитку; на професійному підході до аналізу нових знань вибірковому ставленні до їх використання у практиці (принцип рефлексивності).

5. Підходи до вивчення нового матеріалу базуються на вмінні знаходити професійні інтереси; будувати спільну навчальну діяльність із викладачами і зі своїми колегами в навчальній групі; підтримувати і розвивати відносини, що склалися в подальшій спільній діяльності (принцип партнерського ставлення).

6. Сприйняття нових знань ґрунтується на власних досягненнях у професійній діяльності та рекомендації викладача.

7. Принцип затребуваності результатів навчання практичною діяльністю тих, хто навчається.

8. Сформулювати цілі й завдання навчання.

Результатом участі педагогічних працівників у процесі підвищення кваліфікації за допомогою методичного майданчика на засадах андрагогіки стає реальний розвиток професійної компетентності фахівців, основними показниками якого виступають:

➤ сформоване ціннісне ставлення до своєї професії, розуміння і прийняття для себе провідних ролей педагога: організатора, наставника, консультанта, лідера тощо;

➤ засвоєні теоретичні та методологічні знання;

➤ сформовані певні вміння як основа подальшої практичної діяльності на посаді педагога, фахівця своєї справи.

ЛІТЕРАТУРА

1. Воробьев, Ю.Л. Основы формирования культуры безопасности жизнедеятельности населения / Ю.Л. Воробьев. – М.: Деловой экспресс, 2006. – 316 с.

2. Гафнер В.В. Компетентность педагога в информационном обществе / В.В. Гафнер // Философия и наука: материалы III межвузовской научно-практ. конф. аспирантов и соискателей, Екатеринбург, 21 апр. 2004 г. / Урал. гос. пед. ун-т. – Екатеринбург, 2004. – С. 54–56.

3. Глазырина А.В. Андрагогический подход к развитию образовательной активности педагога в процессе повышения квалификации: дис... канд. пед. наук. – Йошкар-Ола, 2006.

4. Кідіна Л.М. Педагогічна модель формування професійної компетентності майбутніх вихователів ДНЗ у процесі педагогічної практики / Л.М. Кідіна // Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка : Педагогічні науки : зб. наук. праць. – Луганськ : ЛНУ імені Тараса Шевченка, 2011. – №15 (226), Ч. II. – С. 272–279.

5. Мандрик Є.В. Система післядипломного педагогічного забезпечення професійної діяльності інженерно-технічного персоналу ДПСУ: дис... канд. пед. наук: 13.00.04/ Є.В. Мандрик. – Хмельницький, 2009. – 243 с.

6. Смирнова М.Є. Андрагогічні основи навчання педагогічних працівників у процесі підвищення кваліфікації / М.Є. Смирнова // Зб. матер. Всеукр. наук- метод. інтернет- конфер., м. Кіровоград, 20-28.04.2015 р. / уклад. О.Е. Жосан. – Кіровоград: КЗ «КОІПО імені В. Сухомлинського», 2015. – 405 с.

Юр'єва Ю.Г., методист обласного методичного кабінету НМЦ ЦЗ та БЖД Херсонської області

ДОСВІД ПІДГОТОВКИ ОРГАНІВ ЕВАКУАЦІЇ В МЕЖАХ ПІДГОТОВКИ ДО ПРОВЕДЕННЯ КОМАНДНО-ШТАБНИХ НАВЧАНЬ У ХЕРСОНСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Захист населення від негативного впливу надзвичайних ситуацій є першочерговим завданням регіональних та місцевих органів виконавчої влади, органів самоврядування всіх рівнів та керівників суб'єктів господарювання незалежно від форм власності.

Основним способом захисту населення у разі загрози або виникнення надзвичайної ситуації на сьогодні залишається евакуація населення з небезпечної зони у безпечні місця. Водночас організація такого способу вимагає ретельної підготовки всіх місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування та навчання населення.

В рамках виконання Плану виконання основних заходів з цивільного захисту на 2018 рік на Херсонщині триває підготовка до проведення тренувань органів управління та сил цивільного захисту щодо дій у разі виникнення надзвичайних ситуацій на арсеналах, базах зберігання (складах) озброєння Збройних Сил України, атомних електростанціях та гідропорудах Дніпровського і Дністровського каскадів. Одним з питань, що відпрацьовуватимуться під час таких навчань, стане виконання заходів з евакуації населення та організація роботи тимчасових органів з евакуації.

На запит Департаменту з питань цивільного захисту та оборонної роботи Херсонської обласної державної адміністрації до підготовки органів з питань евакуації, які братимуть участь у командно-штабних навчаннях, залучено працівників навчально-методичного центру цивільного захисту та безпеки життєдіяльності Херсонської області.